

บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการขัดเกลาทางสังคม :
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวศิริรัตน์ คำรงค์เศรษฐกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-797-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014400

117450696

THE ROLE OF THE SECONDARY SCHOOL IN SOCIALIZATION PROCESS :
A CASE STUDY OF STREESRISURIYOTHAI SCHOOL UNDER
THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Miss Sirirath Damrongdachakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-797-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการขัดเกลาทางสังคม :

ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย สังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวศิริรัตน์ ดำรงค์เดชากุล

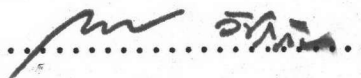
ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

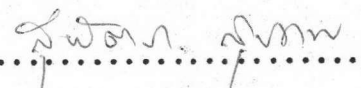
อาจารย์ที่ปรึกษา

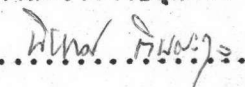
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ ลัดยศสงวน

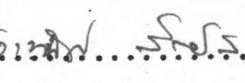
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุัทธา สุภาพ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นิเทศ ดินณะกุล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ ลัดยศสงวน)

ศิริรัตน์ ตำรงค์เดชากุล : บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการขัดเกลาทางสังคม :

ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

(THE ROLE OF THE SECONDARY SCHOOL IN SOCIALIZATION PROCESS : A CASE STUDY OF STREESRISURIYOTHAH SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา :

ผศ.ดร.งามพิศ สัตย์สังวน, 230 หน้า.

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ การศึกษาบทบาทของโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัยในการขัดเกลาทางสังคม 4 ด้าน คือ ด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย ด้านการปลูกฝังความมั่งหวัง ด้านการล่อนใ้รู้สึกบทบาททางสังคม และด้านการล่อนใ้เกิดทักษะหรือความชำนาญพิเศษ โดยมีข้อสมมติฐาน 5 ข้อ ดังนี้ 1. ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครูอาจารย์ขัดเกลาด้านการปลูกฝังระเบียบวินัยมากกว่าด้านอื่น ๆ 2. ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูอาจารย์ขัดเกลาด้านการล่อนใ้เกิดทักษะมากกว่าด้านอื่น ๆ 3. ครูอาจารย์หญิงขัดเกลามากกว่าครูอาจารย์ชาย 4. ครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี ขัดเกลามากกว่าครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี และ 5. อาจารย์ที่ปรึกษาจะขัดเกลามากกว่าครูอาจารย์ประเภทอื่น ๆ

เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่เก็บรวบรวมจากครูอาจารย์โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย จำนวน 96 คน ในการพิสูจน์ข้อสมมติฐาน ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์ที่ล่อนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและครูอาจารย์ที่ล่อนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูอาจารย์ชายและครูอาจารย์หญิง ครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี อาจารย์ที่ปรึกษาและครูอาจารย์ทั่วไปขัดเกลาทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา สังคมวิทยา

ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติธ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

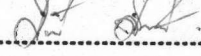
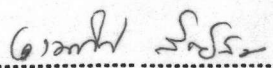
SIRIRATH DAMRONGDACHAKUL : THE ROLE OF THE SECONDARY SCHOOL IN
SOCIALIZATION PROCESS : A CASE STUDY OF STREESRISURIYOTHAH SCHOOL
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSI. PROF. NGAMPIT
SATSANGUAN, Ph.D. 230 pp.

The main objective of this research was to investigate the role of
Streesrisuriyothai school in 4 socialization processes: disciplines,
aspirations, social roles, and skills. There were 5 hypotheses as followed :
1. In the upper secondary school level disciplines were more emphasized than
other aspects 2. In the lower secondary school level teachers emphasized
more in the area of skills. 3. Female teachers socialized pupils more than
male teachers 4. Teachers under 40 years old socialized pupils more than
those of over 40 years old, and 5. Advisors socialized pupils more than
other teachers.

The most significant research tool were questionnaires collected
from 96 school teachers. In order to test the hypotheses, the mean, standard
deviation and t-test were employed.

The findings showed that teachers of the upper and lower secondary
school levels, female and male teachers, teachers under and over 40 years
old, advisors and general teachers socialized all 4 aspects undifferently
and insignificantly at .05 level.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....
สาขาวิชา สังคมวิทยา.....
ปีการศึกษา2530.....

ลายมือชื่อผู้นิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์หลายท่าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกล่าวนามไว้ เป็นเกียรติ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ ลัดยศวงวน อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ เอาใจใส่ในการให้คำปรึกษาและแนะนำ มาโดยตลอด จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุพิศรา สุภาพ ประธานกรรมการ และ อาจารย์ ดร.นิเทศ คินณะกุล กรรมการ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและให้กำลังใจมา ตั้งแต่เริ่มทำโครงร่างวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุจริต เทียรชอม รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และอาจารย์บรรจง แอดสกุล ที่ได้ให้คำแนะนำ แก้ไข และ ปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัยที่ได้ให้ความช่วยเหลือและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความร่วมมือในการตอบแบบ สอบถาม

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงคือคุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งสนับสนุนใน ด้านการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศิริรัตน์ คำรงค์เดชากุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	11
แนวความคิดเกี่ยวกับสถานภาพ	11
ความหมายของสถานภาพ.....	11
ประเภทของสถานภาพ	12
ลักษณะทั่วไปของสถานภาพ.....	12
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	13
ความหมายของบทบาท.....	13
ลักษณะทั่วไปของบทบาท.....	14
แนวความคิดเกี่ยวกับการขัดเกลาทางสังคม.....	14
ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม.....	14
ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม.....	16
กระบวนการขัดเกลาทางสังคม	17

บทที่

หน้า

วิธีการขัดเกลาทางสังคม.....	17
วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคม.....	18
ตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคม.....	18
แนวความคิดเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา.....	20
ความหมายของการมัธยมศึกษา.....	20
จุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา.....	20
ลักษณะของการมัธยมศึกษา.....	23
หน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	24
กรอบแนวคิดที่สำคัญ.....	25
สมมติฐานของการวิจัย.....	27
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	27
3. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย : ข้อมูลเบื้องต้น.....	29
ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย.....	29
การปกครอง.....	30
กฎระเบียบของโรงเรียน.....	33
สภาพทั่วไปของโรงเรียน.....	37
ชีวิตประจำวันของนักเรียน.....	43
ชีวิตประจำวันของครูอาจารย์.....	45
4. ระเบียบวิธีวิจัย และลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา.....	47
ระเบียบวิธีวิจัย.....	47
ประชากร.....	47
ขั้นตอนในการวิจัย.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

บทที่	หน้า
การนำเสนอข้อมูล.....	50
ลักษณะทั่วไปของประชากรที่ศึกษา.....	51
เพศ.....	52
อายุ.....	52
อายุราชการ.....	53
วุฒิการศึกษา.....	54
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....	54
ระยะเวลาที่ทำหน้าที่ตามตำแหน่ง.....	55
ระดับชั้นที่สอนในปัจจุบัน.....	56
หน้าที่ในปัจจุบัน.....	57
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทบาทของโรงเรียนในการขัดเกลาทองสังคม 4 ด้าน.....	58
การขัดเกลาทองสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น.....	76
การขัดเกลาทองสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย.....	91
การเปรียบเทียบการขัดเกลาทองสังคมของครูอาจารย์ชายและ ครูอาจารย์หญิง.....	123
การเปรียบเทียบการขัดเกลาทองสังคมของครูอาจารย์ที่มีอายุ น้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี.....	138
การเปรียบเทียบการขัดเกลาทองสังคมของอาจารย์ที่ปรึกษา และครูอาจารย์ทั่วไป.....	156
6. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	172
บรรณานุกรม.....	177
ภาคผนวก.....	180
ภาคผนวก ก. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย.....	181
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	209
ประวัติผู้เขียน.....	230

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามเพศ.....	52
2	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามอายุ.....	52
3	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามอายุราชการ.....	53
4	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	54
5	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ปัจจุบัน.....	54
6	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามระยะเวลา ที่ทำหน้าที่ตามตำแหน่งปัจจุบัน.....	55
7	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามระดับชั้นที่สอน ในปัจจุบัน.....	56
8	แสดงจำนวนและร้อยละของครูอาจารย์ จำแนกตามหน้าที่ในปัจจุบัน..	57
9	แสดงบทบาทของครูอาจารย์ในโรงเรียนในการจัด เวลาทางสังคม ทางการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายข้อ).....	59
10	แสดงบทบาทของครูอาจารย์ในโรงเรียนในการจัด เวลาทางสังคม ทางการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายข้อ).....	63
11	แสดงบทบาทของครูอาจารย์ในโรงเรียนในการจัด เวลาทางสังคม ทางการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายข้อ).....	67
12	แสดงบทบาทของครูอาจารย์ในโรงเรียนในการจัด เวลาทางสังคม ทางการสอนให้เกิดทักษะ (รายข้อ).....	72
13	แสดงบทบาทของครูอาจารย์ในโรงเรียนในการจัด เวลาทางสังคม (รายคำ).....	74
14	แสดงการจัด เวลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ทางการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายข้อ).....	74
15	แสดงการจัด เวลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ทางการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายข้อ).....	80

ตารางที่	หน้า
16	แสดงการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนตัน ทางด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายชื่อ)..... 83
17	แสดงการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนตัน ทางด้านการสอนให้เกิดทักษะ (รายชื่อ)..... 87
18	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทในการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ ที่สอนระดับมัธยมศึกษาคอนตัน (รายคำ)..... 89
19	แสดงการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนปลาย ทางด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายชื่อ)..... 92
20	แสดงการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนปลาย ทางด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายชื่อ)..... 95
21	แสดงการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนปลาย ทางด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายชื่อ)..... 98
22	แสดงการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนปลาย ทางด้านการสอนให้เกิดทักษะ (รายชื่อ)..... 102
23	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทในการขีด เกลาทางสังคมของครูอาจารย์ ที่สอนระดับมัธยมศึกษาคอนปลาย (รายคำ)..... 105
24	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนตัน และครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาคอนปลาย ในการ ขีด เกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายชื่อ)..... 107
25	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนตัน และครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาคอนปลาย ในการ ขีด เกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายชื่อ)..... 111
26	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา คอนตัน และครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาคอนปลาย ในการ ขีด เกลาทางสังคม ทางด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายชื่อ) 115

ตารางที่		หน้า
27	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น และครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการ ขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการสอนให้เกิดทักษะ (รายข้อ).....	119
28	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น และครูอาจารย์ที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการ ขัดเกลาทางสังคม (รายคำ).....	122
29	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ชาย และครูอาจารย์หญิง ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายข้อ)	124
30	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ชาย และครูอาจารย์หญิง ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายข้อ)	127
31	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ชาย และครูอาจารย์หญิง ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายข้อ).....	130
32	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ชาย และครูอาจารย์หญิง ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการสอนให้เกิดทักษะ (รายข้อ)..	134
33	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ชายและครูอาจารย์หญิง ในการขัดเกลาทางสังคม (รายคำ).....	136
34	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายข้อ).....	139
35	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายข้อ).....	143
36	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ในการขัดเกลาทางสังคมทาง ด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายข้อ).....	147

ตารางที่

หน้า

37	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ในการขัดเกลาทางสังคมทางด้านการสอนให้เกิดทักษะ (รายข้อ).....	151
38	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของครูอาจารย์ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และครูอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ในการขัดเกลาทางสังคม (รายด้าน).....	154
39	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา และครูอาจารย์ทั่วไป ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังระเบียบวินัย (รายข้อ).....	157
40	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา และครูอาจารย์ทั่วไป ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการปลูกฝังความมุ่งมั่น (รายข้อ).....	160
41	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา และครูอาจารย์ทั่วไป ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการสอนให้รู้จักบทบาททางสังคม (รายข้อ).....	163
42	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา และครูอาจารย์ทั่วไป ในการขัดเกลาทางสังคม ทางด้านการสอนให้เกิดทักษะ (รายข้อ).....	167
43	แสดงการเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาและครูอาจารย์ทั่วไป ในการขัดเกลาทางสังคม (รายด้าน).....	170